

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.
Előfizetési ár: egész évré 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,
ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

A debreceni egyetem.

Sokak lelkében régóta élt a vágy, hogy a nagy múlttal dicsekvő, ősi debreceni református főiskola, évszázadokon át végzett áldásos kultur-munkájának mintegy jutalmául s a tudomány intenzívebb szolgálata céljából egyetemmé fejlesztessék. A főiskola fejlődése, virágzása iránt meleg érdeklődéssel viseltető közönség lelkes tanügybarát tagjai alapítványokat, a főiskola és a tiszántúli egyházkerület vezérferfiái pedig hivatalos lépéseket tettek a debreceni főiskola református egyetemmé leendő fejlesztése érdekében. Amikor a református egyházegyetem képtelennek érezte magát az ezzel együtt járó súlyos anyagi áldozatok meghozatalára, felvetődött a protestáns egyetem eszméje. Kísérletek tétettek a testvér ág. ev. egyháznál, hogy hozza meg áldozatát a protestáns egyetemmé fejlesztés érdekében, vagy legalább a közös protestáns theologiai fakultás felállítása céljából néhány theologiai tanszék létesítésének és fentartásának a költségeit viselje. Az ev. egyetemes egyház azonban erre nem nyilatkozott hajlandónak.

A hazai felsőbb oktatásügy fejlődési iránya, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium felsőbb tanügyi politikája, több új egyetem tervbevett felállítására vonatkozó hivatalos kijelentései, melyek a vidéki akadémiákat a felszívódás, az elnéptelenedés veszélyével fenyegették, arra indították a debreceni főiskola és a tiszántúli egyházkerület vezérferfiáit, hogy ha már sem a református, sem a protestáns egyetemmé fejlesztés terve nem sikerülhetett, legalább a tervbevett állami egyetemek egyikét Debrecenben igyekezzenek felállíttatni, vagyis a debreceni református főiskolát állami egyetemmé igyekezzenek fejleszteni. A lét és a nemlét, a lassú, de biztos sorvadás és a fejlődés, virágzás kérdése volt ez a debreceni ősi főiskolára, illetőleg annak akadémiai tanszakaira nézve.

Megkezdődött tehát az akció, az agitáció a vezetők részéről szóval és tollal, a sajtóban, a zöld asztal mellett, a kormánynál az állami egyetem érdekében.

A dolog nehezen ment. A református közvélemény a magyarországi reformátusok debreceni főiskolája református jellegének feladását jórészen ellenezte. Tekintélyes sajtóorganumaink erőlesen ellenző felszólalásokban támadtak a terv ellen. Nem akarták a debreceni ősi kollégium református jellegét feladni. Feltették ősrégi szellemét, tradícióit. A kollégium és a tiszántúli egyházkerület vezérferfiái igyekeztek az aggodalmaskodó közvéleményt megnyugtani, oly szerződés-kötést helyezvén kilátásba, amely a régi szellem és a ref. egyházi érdekek megóvását a lehetőségig biztosítja. E célból a debreceni ref. egyházat és a tiszántúli egyházkerületet több rendbeli tanszék felállítására és fentartására nézve nagy áldozatok hozatalára bírták, melyek ellenében azok részére az illető tanszékek betöltése körül az államkormánnyal kötött szerződésben tekintélyes jogokat biztosítottak. Terveket dolgoztak ki intézmények létesítésére, melyeket egyházunk szellemének ápolására kívántak az egyetem mellé odaállítani. Internátus, ref. tanárképző, mintagimnázium mind e célból létesültek, vagy jutottak a közeli megvalósulás stádiumába.

Ebben az előkészítő munkában, a közvélemény megnyugtató meggyőzésében, a fentemlített intézmények tervezésében és szervezésében mindannyiunk tudomása szerint nagy része volt az akadémia akkori egyik jeles tanárának, az internátus jelenlegi vezetőjének, ki erejének javát, lelkesedésének egész melegét áldozta arra, hogy a debreceni állami egyetem eszméje testet öltson. Bizvást mondhatjuk, hogy senki sem tett nálánál többet, senki sem szerzett nálánál több érdemet a debreceni egyetem létesítése körül az akkori

debreceni akadémiai és az azóta már kinevezett egyetemi tanárok közül, az egy dr. Ferenczy Gyulát kivéve.

És mi lett hűséges buzgólkodásának a jutalma? A legfájóbb, a legsértőbb, a legbántóbb, ami önérzetes embert, hűséges munkást érhet: a méltatlan mellőzés. Úgy bánt el vele a kormány, mint a hűtelen szolgálkkal, a léha fráterekkel, a dologkerülő munkásokkal szokás: elbocsátotta hivatalából, megfosztotta állásától. És vajjon miért? Keressük-e, kutassuk-e az okokat? Nem tesszük. Elfogadható indokot úgysem találhatunk. Ehelyett egyszerűen megállapíthatjuk azt a tény, hogy a mellőzött tanár semmivel sem áll hátrább tudományos érték szempontjából a kinevezettek átlagánál; minden egyéb szempontból is csak a legnagyobb elismerés hangján emlékezhetünk róla, hiszen máskülönben nem bízták volna rá az internátus vezetését.

Még a gondolata is távol áll tőlünk: feltenni, hogy a tiszántúli egyházkerület kiváló és finom lelkű elnöksége nem tett volna meg mindent, amit megtenni módjában állott, a kiváló férfiú kinevezése érdekében. A méltatlan elbánás odiuma itt tehát egyedül csak a kormányra nehezedik. Dehát hiszen talán a kormány tagjai is ugyanazon erkölcsi alapon állanak, mint mi? Talán ők is hallották valaha a jézusi szót: „Jól van jó és hű szolgálom; hű voltál a kevesen, többre bizlak ezután!” Talán ők is méltónak tartják a hű munkást a többre biztatás jutalmára?! Az örök érvényű erkölcsi alap félretolása nélkül másként nem is lehet. A mellőzött tanár a legnagyobb buzgósággal hártgatta a debreceni állami egyetem létesítésének akadályait; nagy része volt abban, hogy az állam aránylag oly csekély áldozattal egy új egyetemhez juthatott. Most tehát az államon a sor, hogy az is teljesítse kötelességét, tegye jóvá mulasztását azzal a tanférfiúval szemben, aki tudománya szolgálatainak az egyetemen való igénybevételére mindenképpen rászolgált, aki erre sok mások felett való érdemeket szerzett s akinek a többre biztatása az elháríthatatlan erkölcsi kötelesség parancsoló erejével nehezedik az illetékes tényezőkre.

Itt az erkölcsi világrend szenvedett súlyos sérelmet. És mi e sérelem sürgős jóvátételét

háborgó lelkünk, megbántott erkölcsi érzésünk egész erejével kérjük, követeljük és mindensetre el is várjuk.

Sütő Kálmán.

Eltévelyedés.

„Reklám hazafiság“, ezt a sértő kifejezést használja az erdélyi ref. egyházkerület közlönye a ref. egyház részéről egyetemesen megnyilvánuló s Debrecenben megnyilatkozott lelkes áldozatra kész honszeretet lekicsinyelésére. A debreceni és a pozsonyi hittanhallgatók fenséges példája és vállalkozása sérti a szemét a romladozó szentélyekbe befészkelődött baglyoknak és az ilyen lelkes áldozatkészséghez nem szokott obscurantianak.

„Menjenek ágyútöteléknek, ahova valók“, körülbelül ez az értelme annak a méltatásnak, amellyel a lutheránus maukkerek pozsonyi hittanhallgatóikat búcsúztatják. Még a középállásponton álló P. E. I. L. is tüntetni látszik a passiv rezisztencia s a be nem avatkozás elve mellett.

Múlt számában is előadván, hogy az összes német szuperintendensek hiában kérték a német császárt, hogy a papság ténylegesen részt vehessen a háborúban; megjegyzés nélkül adja tovább, hogy ezek a papok nem az igazi papok.

Hogyan? Hát azok a hazájukért a csataterre is menni kész hazafias német papok nem igazi papok? Amint hogy nem papnak való volna p. o. maga Zwingli se?

De hát ez rettenetes félreértés és eltévelyedés.

A német császár nem minősítette egyháziatlannak a német lelkészek hazafias áldozatkészségét, csak nem vette azt igénybe.

Zwingli nem lett kisebb, mert meghalt hazájáért és hitéért.

Azok az ifjak nem lettek kisebbek, mert fegyvert fogtak a hon védelmére.

Ellenben kisebb lesz és háttérbe szorul az az egyház, az a felekezet, az az irány, mely a közveszedelem idején a gyáva félre állást predikálja.

A mi egyházunk soha se volt ilyen és a mi papjaink soha se voltak ilyenek; most sem azok.

Református zsoltárok és imakönyvek

bárhon hirdetett áron a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégebbi
könyvkereskedésében.

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek.

Nem olyanok sem Andrassy, sem Jánosi, akiknek fejtegetéseire többen hivatkoznak.

Jánosi álláspontját a dr. Lencz Géza által kiadott háborús kötetben világosan körvonalozta. Andrassynak a felfogása is, hogy a jó pásztor életét adja a juhokért s ha szinte ő ez alatt az életnek igaz szolgálattal való állandó, a halálig tartó feláldozását érti; ez egyáltalában nem a harctérre siető lelkes ifjúság hazaszeretetének a lekicsinylését jelenti. Mind a ketten egyek velünk a világháború veszedelmének felismerésében és a veszedelem elhárítására való törekvésben (Andrassy 100 koronát adott a hadi szolgálatra a vonatkísérői tanfolyamra bevonult ifjak részére).

Mit akarnak hát az erdélyi ujdondászok s mit a többiek? Álljon félre ez a szent eltévelyedés.

Az ellenség betört az országba. A felső vidéket dúlja, perzseli. A volt román miniszterelnök nyíltan követeli Erdély átadását. (Ezt akarják tán nekünk megkönnyíteni.) Milliók harcolnak, véreznek odakint, milliók aggódnak, reménykednek idebent. És mi ahelyett, hogy erőtadnánk nekik, vitákat folytatunk az igaz krisztianizmus s a s a krisztusi szeretet parancs igaz értelme felől.

De mimódon szerethetik a Megváltót s a jó Istent azok, akik a hazaszeretet áldozatát lekicsinylük, akik midőn a végveszedelem fenyeget, most jutottak el hivatások méltóságának s az igaz keresztyénség mivoltának tudatára. Hallgassanak el hát ezzel a szerencsétlen félreállással és ne zavarják a küzdő magyaroknak lelkét. Értsék meg, hogy bár bejutottak a szentélybe, amelyet őseink építettek, de ott mégsem az ő szellemük az úr. A magyar prof. egyház közvéleménye, a hazáját, az egyházát féltő öntudatos magyarság ősi szabadságszeretete és égő honszerelme parancsol ott, mely lelkes papjaiban, híveiben egyértelműmel minden áldozatot kész meghozni a közjó, a győzelem érdekében.

Ez a közvélemény megköveteli, hogy az egyház is kivegye a részét a nagy küzdelemből s ne álljon tétlenül félre.

Ez a közvélemény tisztában van a háború jelentőségével, érzi annak borzalmaít s jól tudja, hogy azt csak a legnagyobb áldozattal és elszánt-sággal lehet elhárítani.

Ez a közvélemény nem hajtja a lelkészeket a

harctérre, ellenkezőleg, szívesen látja őket gyülekezetükben az építés, a buzditás, a megtartás, betegápolás munkáinak szolgálatában.

De ez a közvélemény nem ítéli el azokat az ifjakat sem, akik mert ilyen feladatok nincs, életüket is készek feláldozni a hon védelmére. Ellenkezőleg a királlyal, a nagyokkal együtt igaz hazafiasságnak jelenti ki szép példájukat.

És ez valóban az is. A honszeretet ragyogó példája az első keresztyénség csudáinak megnyilatkozása és megújulása. A Krisztus igazi követése és nem reklám hazafiság.

dr. Ferenczy Gyula.

A katonák karácsonya.

Elmodatott a katonák karácsonyi ajándékának javára rendezett templomi ünnepélyen.)

Advent . . . mintha régi idők emlékeiből bűbajos fénysugár csapna ki s forró melegség áradna szivünkre, mikor ezt a szót kimodjuk. Advent . . . egy rövidke szó s benne mégis mennyi tartalom, mennyi fény, melegség, mennyi drága emlék . . . Ugyan kinek nincs közöttünk adventi emléke? Mindnyájunk lelkében ott élnek azok az áldott, meleg órák, melyeket a szülői ház drága falai között töltöttünk így téli időben. A család négy fal közé szorult. Az ablak alatt zuzmarás fák bólogattak. Bent a meleg fészekben a szívek összedobogtak, a lelkek összesimultak. És Isten lelke lebegett a méces lángja fölött, mely a kinyitott öreg bibliára vetette sápadt fényét. Az édesapánk, vagy az édesanyánk áhítatos hangja rezgett a nagy csöndben, mi pedig önfeledten hallgattuk az Igét, mely szólt az Úr nagy prófétájáról, Keresztelő Jánosról, ki prédikál vala Judaea pusztájában amaz Eljövendőről, kinek ő saruja szíjját sem méltó megoldani . . . Ime az adventi ige! Istenem, milyen drágák ezek az igék! Mennyi öröm, boldogság, milyen áldott békesség fakadt ez igék nyomán. Úgy éreztük, hogy fénybe öltözött körülöttünk a világ, hogy minden széppé, jóvá nemesül bennünk és körülöttünk. Jobban hittünk, forróbban szerettünk advent idején . . . Mert közeledett a karácsony, a drága, szépséges karácsony. Lelkünkben már jó előre zsongtak a karácsonyi zsolozsmák. Láttuk a betlehemi pásztor tűz csillogását s boldog adventi estéken mind közelebb-közelebb éreztük magunkat amaz isteni gyermek jászolbölcséjéhez. Ugy-e most mindötök szívében föltámadnak ezek az édes emlékek s könnyeitek fátyolán keresztül fénybeöltözötteen vonulnak el azok a boldog idők, mikor szülőitek, hitveseitek, gyermekeitek körében, áldott adventi békességben vártátok a betlehemi csillag felragyogását, hogy elmehesetek ti is tisztességet tenni a világ megváltójának.

KÉSZÍT:

minden a fényképészeti szakmába vágó művészi munkákat műtermen kívül is. ↔

Kozmann és Társa

fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme ↔ Debrecen, Piac-utca 44. szám. Ujfalussy-ház. ↔

FELVÉTELEK:

egész nap (vasár- és ünnepnapon is) minden időjárásban; művilágítás mellett este 7 óráig *

Oh advent, a békességnek, a csöndes családi boldogságnak ideje voltál te. Szelid fátyolként reánk borúltál s elesítőtárad, elringattad nyugtalan szívünket s boldog álmok karjaiba fektettél bennünket.

De most? ... mintha jeges kéz markolna szívünkbe. Tűzhelyeink hidegek, szomorúak. Az adventi napok meleg derűjét gyászfátyollal borította be a reánk szakadt bánat, aggodalom. Ha össze ül az árva család e borús téli esteken, fájó sóhajtások rezgenek a kis szobában, könnyes szemekkel nézik az eltávozott kedves üresen maradt helyét. Vajjon hol, merre jár? Él e még, vagy messze idegen földön reá borult a jeltelen sirhalom?... Ha él ... van-e mit ennie? ... S erre a gondolatra kifordul szánkból az izes falat ... Van-e hol fejét álomra hajtania? S erre a gondolatra égetni kezd bennünket a meleg nyoszolya. S ha dermesztő szélvihar rázza meg ablakunkat, fázósan didergünk össze a meleg szobában s ha lehetne, otthonunk minden melegével, szeretetünk egész forróságával elszállanánk messze északra, vagy délre s odaborulnánk a jeges hóban didergő drága katonákra s úgy melengetnők fel dermedt testüket. Soha sem volt még nekünk ilyen adventünk, soha sem volt még nekünk ennyi gondunk, bánatunk, aggodalmunk! Szülők fiaikért remegnek, hitvesek férjeikért imádkoznak, gyermekek az édesapjuk után sírnak. És mi mindnyájan drága anyánkért, édes magyar hazánkért remegünk, vérzünk, szenvedünk és reménykedünk. És így várjuk sóhajok és könnyek között a karácsonyt! Ilyen adventre milyen karácsony következhetik? Jöhet-e ilyen advent után karácsony?

És azok, akik fent a zord északon és lent a kietlen délvidéken, rettenetes nélkülözések között, hóban-fagyban, irtózatossá küzdelmekben egészségüket, vérüket, életüket adják áldozatul a hazáért, a magyar nemzetért, — mi érettünk, vajjon a mi katonáink, véreink milyen adventi napokat élnek? Amikor zord éjszakákon hazaálmódják magukat csöndes otthonukba, vagy gyilkos tűzben felfohászknak a hadak Istenéhez, vajjon jut-e szívükbe egy parányi fénysugár az advent régi boldogságából? Lesz-e egyetlen megszentelt, boldog pillanatuk, amikor megérik az advent régi, bűbajos emlékeit? ... És a karácsonyuk? A lövészárkokban, a sáncok mögött, a küzdő, vérző, halódó katonák, az egymást gyilkoló, tipró ellenséges világ felett felragyog-e majd a betlehemi csillag, a szeretet csillaga?! A szeretet, a békesség csillaga — az emberöldöklés, a halál, összehaborodott elemek tengerárja fölött! Fel kell ragyognia annak a csillagnak! A mi szívünk forró szeretetének oda kell áradnia a zordon csatamezőkre. Fényt, meleget kell oda varázsolnunk, hogy mikorra szent karácsony napja felvirrad, minden katonánk megérezze, hogy karácsony van, megérezze, hogy velők vagyunk, velők érzünk, velők ünnepelünk. El kell velők felejtenünk — legalább egy pillanatra —, hogy elszakadtak mindentől, ami kedves, drága. Hadd érezzék meg, hogy mennyire szeretjük, tiszteljük és csodáljuk őket, hogy együtt szenvedünk

velük, mindennap imádkozunk értük. S ha az utolsó falatunkat kell is megfeleznünk, az utolsó fillérünket feláldoznunk, még akkor sem szabad egyetlen hős katonánknak sem karácsonyi ajándék nélkül maradnia!

Ajándék? ... Nem ajándék lesz az, hanem a *köveles hódolatnak és hálának adója* önfeláldozó, esodálatos hősiességükért!

Legyen az ajándék bármily kicsiny, mégis mérhetetlen boldogságot visz magával a messze idegenbe. Minden fillér egy-egy szeretettől dobogó szívvé változik, melyből esodálatos erő, melegség árad a szent igazság küzdő bajnokaira. A szeretetnek hatalmas virágot fakaszt a jégmezőkön, békességet a háborgó vérontásban, hitet, áhitatot az elkérgesült katonaszívekben. Így hirdessünk majd karácsonyi evangéliumot a véres harcmezőkön, így küldjük el áldott Megváltónk lelkét küzdve-küzdő testvéreink lelkéhez, így ölelkezünk össze ebben a krisztusi szeretetben azokkal, akiknek szelid harangszó helyett gyilkos ágyúk bömbölése jelzi szent karácsony ünnepének felvirradását. És akkor — ágyúk bömbölése, esetek nyögése, irtózatossá harcok eget-földet rázó mennydörgése között és megzendül a karácsonyi zsoltó, fölragyog a betlehemi csillag!

Advent avarakozásnak, reménységnek, a jobb jövő után való sóvárgásnak megszentelt ideje. Ezt a sóvárgást érezte Mózes, mikor a választott népet könnytengeren — vérözönön át az Igéretföldje felé vezette. Ezt érezték a szent hajdankor prófétái, mikor a Messiás eljövételét, az Istenországának hajnalhasadását várták epekedő reménységgel. Ezt az adventi sóvárgást érezték az elnyomott nemzetek, mikor a megpróbáltatások napjaiban várva-várták a szabadság napjának felragyogását. Ez az adventi sóvárgás remegett sokszor a mi szívünkben is, mikor sötét volt felettünk az ég s reánkborult a fájdalom, a bánat éjszakája és mi szívszorongva vártuk, — virrad-e még valaha?!

Ez a szívzaggató adventi sóvárgás, az új idők hajnalának sóvárgása ég most is széles e hazában, paloták és kunyhók lakóinak szívében. Édes atyák, édes anyák, hitvesek, gyermekek, küzdő katonák és itthon munkáló honfiak, ez az egész küzdő-vérző magyar nemzet szívszorongva várja, mikor gyűlad ki a vérbeborított világ fölött a szeretet, a békesség csillaga — a betlehemi csillag!

Testvéreim, ne felejtek! Az igazság fénye minden borúlaton áttöri magát. Az igaz ügy adventje után mindig elkövetkezik a karácsony, nemes küzdelem után — a diadal. Ezt a mi borús, bánattal, könnyel-vérrel megvert adventünket is felváltja majd a beteljesedés karácsonya és Isten lelke lebeg majd a véráztatta haremezők felett. Lesz még nekünk karácsonyunk! „Lesz még egyszer ünnep a világon!”

Marjay Géza,
ref. lelkész.

Krisch Károly

cserépkályha nagy raktára

Debreczen, Hunyadi-utca 13. sz.

Általam föllálított, vagy átalakított cserépkályhák a müncheni fűtőtechnikai-intézetben tanult legpraktikusabb fűtőszerkezettel lesznek ellátva, minek következtében a fűtőanyag 80—90%-a használandó ki. < Telefon 12—18.

A garbólei zugból.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Nagytiszteletű Szerkesztő Úr! Úgy esett a dolog, hogy ismét Szatmáron voltam. Valamikor, régen, megboldogult gyermek koromban a nagynéném, aki kosztot és szállást adott, elküldött a boltba egy néhány krajcár kíséretében, hogy hozzak neki sáfrányt, cukrot, vaniliát és tört mogyorót. Ha igaz. Hanem az igaz, hogy vittem ezek helyett ecetet, borsot, paprikát, meg ostornyelet. Vagyis, hogy ez utóbbit nem vittem, hanem megkaptam, mikor a paksamétát otthon leadtam. Szakasztott így jártam a szatmári expedícióval is, mikor itthon leadtam küldetésem eredményeül a hozott . . . *egy üveg tentát*. Nem tehetek róla, hogy ezt hoztam. Mikor megálltam a szatmári piacon gondolkozni . . . a gondolkozást az állás jelezte, hogy miért is küldtek engem, hát az jutott eszembe, hogy nincs otthon már két hét óta tentám. És eszembe jutott más is. Az a megrovás, amiben siheder-pap koromban részesítettem egy régi elődömet: régen porladó néhai Fodor János tiszteletes urat, akinek tolla a kőlyi református egyház keresztelési anyakönyvében ilyen formán fogott: „Itt egynehányakat nem jegyezhettem be, mivelhogy nem volt tentám”. Ez az „egynehányakat” pedig csak öt esztendeig tartott. Mondom, hogy megróttam érte. De a rovást vissza is szívtam, midőn olvastam a halotti, vagy esketési („*egyremén*”) anyakönyvben, hogy: „itt egynehányakat elmulattam feljegyezni, mivel rest dög voltam és korhel”.

No mondok: ez utóbbi vallomást nem teszem meg magamról. Nem adok szárnyat a megszólásnak. Inkább veszek tentát. És nem azért, hogy az anyakönyvben hiány ne legyen, hiszen itt a zugban se születni, se halni nem szoktunk, hanem azért, hogy legyen mivel bosszantsam nagytiszteletű szerkesztő urat. Így aztán a reám bízott himmi-hummi: mogyoró, dió, ami mind törve jó, mézeskalács, s a zugban vendéglátásra nagyon használt *apró-szölvő* helyett hoztam tentát!

Úgy szép az élet, ha tarka!

És aztán a friss tentával megszületett az első imádság. Közlöm. Vagyis adom nagytiszteletű szerkesztő úrnak. Tartozom azzal a kijelentéssel (ugyan Zsiga, onnan az érmellékről mire való mondani,

hogy nemcsak kijelentéssel, de mással is tartozom), hogy ha közlöm is szerkesztő úrral, azért lapjában nem szükséges azt közölnie. Aztán meg azt is tessék megmondani annak az ismerős, vagy sohasem látott egynehány kollegámnak, akik olyan szíves hangon írnak hozzám leveleket, hogy . . . nekem már van tentám. Írók is imádságokat, beszédeket, meg egy s más dolgokat. De elfogyott Debrecenben a nyomdai festék. Ha hát zakatoló kedvükben vannak, hát ne a zugban, hanem Debrecenben zakatoljanak!

Jön már a köznapi imádság. Azaz, hogy nem jön, mert most nem jut eszembe. No majd máskor. Talán egy önálló kötetben, hogy szárnyaljanak el az én szeretett barátaim- és műzsámnak jóakaróihoz. Különben mit szól hozzá szerkesztő úr? (Javasolom, hogy össze gyűjtessenek és kiadassanak; most van ideje ezeknek a poétás dolgoknak, szép verses imáknak. Szerk.)

*

Nos nagytiszt. szerkesztő úr, hát meglesz a kötet imádság, csak legyen köszönet benne. Már t. i. úgy, hogy nekem legyen köszönetem benne s a kiadás költségei az én vagy a jó Nánási nyakába ne maradjanak. Mert hogy az olvasók meglesznek vele elégedve, az több mint bizonyos. Ennyit, mint szerző, csak elárulhatok. Rossz szakácsné az, ki a főztét nem dícséri. Nos, én jó szakácsné akarok lenni. Azt mondod kedves Zsiga, hogy könyvet kiadni most vakmerőség? Lehet, de én vakmerő voltam egész életemben. Hadd legyenek most is.

Mikor legutóbb, úgy 1½ évvel ezelőtt Debrecenben jártam, a kollégium sarkán megpillantottam egykori jó tanáromat: lovag Csiky Lajost. Meglátásakor sok minden jutott eszembe. A többek között az a jelenet, amikor még kolloquáltam előtte. Feladja a kérdést. Beszélek egy jó negyed órán keresztül. Akkor, egy jól teljesített munka utáni nyugodt kifejezésével arcomnak, megállok, várva a dícséretet. Meg is kaptam. Még pedig így: „Bevezetésnek ugyan szép volt, most hallgatom a fejtegetést”. Egyszóval, hogy megpillantottam őt a kollégium sarkán. És meg is szólítottam. „Ki beszél most hozzám?” — volt a kérdése. Az én egykori tanáromnak! De megjáróm, ha ő kivüle még a mindenható is azt kérde erre a kötet: „*Ki beszél most hozzám?*”

Bár nem számítok reá, hogy valaki elmondja, de ha akad mégis valaki, s nem fetszik neki a kapi-

KRAUSZ GYULA

∴ KÉZIMUNKA-ÜZLETE ∴
DEBRECEN,
KOSSUTH-UTCZA 3. SZ.

Nagy választékban kaphatók:

Selymek és Pamutok	Torlónia
Északi szövetek	Kelím
Netz-kanavák	Futók
Filé	Miliók
Madeira vásznak	Tálczakendők
Kongrék	Asztal- és ágy- terítők
Szultán-szövetek	Függönyök
Aida	Smyrnák

— Montirozások és himzések —
a legjutányosabb árban készíttetnek.

tányos nóta, hát ime ott van... beleszöheti helyette akármelyik kuruc-nótát! Aki pedig „befele” akar szöni, annak ajánlom ezt:

„Rossz az a fa, aki reves, aki pudvás;
Mikor csak a bokor adja: rossz a szállás.
Rossz annak az udvarháznak a pítvara,
Hol a mennydörgős mennykő a házigazda.
Ha jó borra szomjúhozol, rossz a főre,
Görhes lónak, kivert ebnek rossz a bőre.
Rossz a tokány hetes hússal, kozmás lével;
Rossz az a seb, kit fene rág szerteszéjjel.
Ezer seb közt, nyavalya közt rossz a rossz szag —
De a muszka minden rossznál százszor rosszabb!”

Hanem nem tréfálok tovább. Mert félek. Nem azért, mintha tartanék attól, hogy az Isten és minden angyalai megharagusznak reám. Hiszem őket: *félek*. Hiszem azért, mert a föld hatalmasaitól: *félek*. A kettő között pedig gyarló felfogásom szerint van egy kis különbség.

Am engedje meg nagytiszteletű szerkesztő úr, hogy leveletem annekdotával zárjam be. Tóth Bélától idézek. „Volt a Nemzeti Múzeum könyvtárában egy kis szürke ember. Neve Kerekes Pál. Drága kincse mindenkinek, aki a könyvtárban búvárkodik. Minden könyvet elő tudott adni. Emlékezőtehetsége csodálatos. Szürke feje tele van magyar, deák, német könyvek címeinek nagy sokaságával. S mindez a mi munkánkat könnyíti meg. Hogyne emlékeztem volna hát meg erről a derék Kerekes Pálról, mikor egyszer a Nemzeti Múzeum könyvtárát dícsértem az újságban. Megírtam, hogy ez a jó ember nekünk búvárkodóknak, hasznos munkatársunk, aki iránt hálásak vagyunk. Különben tünemény ő: eleven katalógus. Tízezer könyveim van a fejében.”

Mikor a cikk megjelent, Kerekes Pál utánam jött a folyosón megmondani, milyen jól esett neki a dícséret. Egészen elérékenyedett a derék ember. De bevallotta, hogy csak 8500 címet tud. Fogadást tett, hogy az 1500-at utána tanulja. Úgy lőn...

Elmúlt vagy egy esztendő. Ismét írtam valamit a Nemzeti Múzeum könyvtáráról, ismét megemlékeztem Kerekes Pálról és úgy, hogy 15.000 könyvnek a címét tudja. ... Hetek múlva benézek a könyvtárba. „Hol van Kerekes Pál?” — Sebestyén Gyula dr. felel: „Kerekes Pál? Haj, uram, vele nagy baj van; s a nagy bajnak ön az oka. Mert ön azt írta ki

róla az újságba, hogy tizenötezer könyvcímet tud, pedig csak tízezret tudott. Ezt a méltatlan dícséretet nem viselhette el a becsületes ember. Szabadságot kért, hosszú szolgálata alatt legelőször, s most otthon tanulja éjjel-nappal a hátralevő ötezer címet. Hallom, már a harmadik ezerben jár. De, uram, igen kérem önt, hogy a jövődében ügyeljen a tollára, mert ha véletlenül azt találja kiírni, hogy Kerekes Pál százezer könyvcímet tud, akkor ez az ember meg van ölve. Mert azt is megtanulja: ami pedig halál!

... Nagytiszteletű szerkesztő urat kérem, ügyeljen a lapjára! Ne közölje minden írka-firkámat. Minden közléssel buzdít tovább írásra. Ez pedig halál. Nem reám nézve, mert hiszen nekem — tetszik tudni — van tentám!

Különben vagyok ma is, mint voltam, Garbólcon 1914 november 3-ikán, nagytiszteletű szerkesztő úr iránt

kiváló tisztelettel

Garbólei.

A beregi református egyházmegye őszii közgyűlése.

November hó 3-án tartott a szokott helyen, Beregszászban. Sokkal előbb, még szeptember hó végére volt tervezve, de akkori összegyűlekezésünket a válságos idők megátolták. Ez különben meglátszott most is a közgyűlés arculatán, mert világi tanácsbíráink közül hárman a muszka-invázió romjainak a felbecslésével voltak elfoglalva. Betegsége miatt, — bár az utolsó pillanatig készült reá, — nem jöhetett egyh.-megyei gondnokunk se, helyettesítésére táviratilag *Szabó Albert*, legidősebb t.-bíráinkat kérte fel.

Legelső tárgya volt a gyűlésünknek az esperes terjedelmes jelentése. Figyelemmel hallgatták és láthatta a közgyűlés, hogy új esperesünknek mindenre kiterjed a figyelme s hogy a kormányzói pálea jó kezekben van. Elismeréssel adózott azoknak, akik azt megérdemelték, de megjelölte a hiányokat, reá mutatott a hibákra is, nemcsak, hanem az orvoslás módjára is. Így pl. egyik kollegánk ellen a vallás nem tanítása miatt indítványozta a fegyelmet, amit a közgyűlés el is rendelt. Felhívta a gyűlés figyelmét, sőt a dolog fontosságára való tekintettel, ő maga referálta egyik körlátogatóságunknak, indi-

Harmonium, Hegedük, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, **Stowasszer J.**

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. OOOO

ÁRJEGLYZÉK. minden egyes hangszerről külön küldetik.

reket magának egyházmegyénknek egy olyan megbánását, — amire nem igen van példa, — és melyet szükségesnek tartunk itt is leszögezni! . . .

A t. kerecsényi körlátogatóság megjelenvén Gergelyiben, az előre értesített, az iskolában már összegyűlekezett gondnokság élén a körjegyző, mint gondnoksági elnök azzal fogadta őket, hogy „ebben az állami iskolában a vallásból nem tud senki semmit, mert amit tudnak, azt a lelkész előre betanította, illetve megmondta mindenkinek, hogy ki mit fog felelni“. Erre előbb a kiküldött lelkész, majd pedig a tanító intéztek kérdéseket a növendékekhez, a másfél óráig tartó vizsgáztatás eredménye az lett, hogy a „gondnoksági elnök úr állított ugyan, de semmit nem bizonyított“. Más józan eszű ember ilyen esetben, amikor látja, hogy gyanús írása alaptalan volt, hogy a gyermekek kivétel nélkül tudtak, s hogy a meggyanúsított lelkész többet is tanított, mint kellett volna, bocsánatot kér. Csakhogy itt nem a józan ész, hanem a személyi gyűlölség és hajsza uralkodik már évek óta s ennek lett a következménye az is, hogy a fenti eredmény után is fentartotta, megismételte a gondnoksági elnök úr azon vádját, hogy „itt előre tudta mindenké, mit fog felelni“. Csak természetesen, hogy e. m. közgyűlésünk a körlátogatóságnak ilyen megbánását, a mi benső ügyünkbe való avatkozását nem hagyta szó nélkül, illetékes helyen megtette a lépéseket az orvoslás végett.

Örvendetes eredményül szolgált, hogy tanítóink 66% jeles 20% jó eredményt mutatott fel. Csak négy iskolában találtatott nagyon gyengének az eredmény, amiért — ismételt esetben — a fegyelmi eljárást helyezte kilátásba a közgyűlés. Az iskolák közül részint az épületek, részint a túlzásfolttságot illetőleg tarthatatlan állapotok vannak Jándon, Gulácsos, Kerecsény, Szernye, Dercen, Harangláb, Csonkapapi és Borzsován, a felszerelés is nagyon sok helyen hiányos. A mozgósítás tanítóink 70%-át hívta el az iskola padok mellől, a helyöket nem is lehetett sok helyen kikkel betölteni. Lelkészeink közül Joó Miklós b. rákosi lelkész van kezdettől fogva a harc-téren. Kölcsey Zsigmond bilkei és Darsi Bertalan csonkapapi lelkészek 40 évi hű, becsületes sáfarkodásuk után nyugdíjazásukat kérték. Széles Károly, Szutor Jenő, Mándy Menyhért, Hörömpő Dezső és Pói József s.-lelkészek, továbbá Mali Sándor, Balogh Sándor, Horváth János, Hadi Albert, Szini Árpád, Nagy Ferenc, Szücs Károly tanítók egyh.-megyénkbe bekebelezettek, a szokásos esküt letették.

Két-három lelkészársunknál vagy a mód, vagy a hanyagság igen nagy. Nem vesznek maguknak annyi fáradságot sem, hogy mikor „pénz áll a házhoz“, a nyugtát aláírva az egyházm. pénzkezelőhöz beküldjék, aminek aztán pl. most is az lett a következménye, hogy mások, az ártatlanok is szept. 6. helyett, csak október 10-én kapták meg az adócsökkenési összeget. Úgy ennek, mint más, határidőhöz kötött okmányoknak, stat. kimutatásoknak a be nem küldésénél nem egyszer tapasztalt hanyagságra nézve az esperes indítványára kimondta a közgyűlés, hogy az illető. kötelességeket nem teljesítő behivatlanoknak a költségére és terhére az esperes megbízottakat küldjön ki.

Kerecsény, B.-Som, Kis- és Nagylónya, Dercen, Barabás, Nagybégány templomaikat, iskoláikat akarják részben javítani, részben újat építeni. Tökesegegyért beadott kérvényeiket első helyen ajánlotta a közgyűlés, nemcsak, hanem annak a rettenetes nyomorúságnak az enyhítésére, amelyben immár 3-dik éve van megyénk egész lakossága, amelynek első következménye volt az egyházadónak a be nem fizetése, behajthatatlansága, a konventnek a segítségét kérte közgyűlésünk. Hisszük és reméljük, miként a múltban, segítő kezét most se fogja tőlünk megvonni.

A bíróságnál egy magáról megféledezett presbyter intésben részesült, két lelkészt pedig elmarasztalt a tandíjkárpótlási összegnek évenkénti megfizetésében, miután az ő hanyagságuk miatt vonta meg azt az állam.

A közgyűlés elején e sorok írója tette le mint főjegyző az esküt. A sebesültek részére egyházmegyénk 200 koronát, a lelkészi kar pedig 300 koronát adományozott Isten nevében, Istenben vetett hittel és a jobb jövő reménységével!

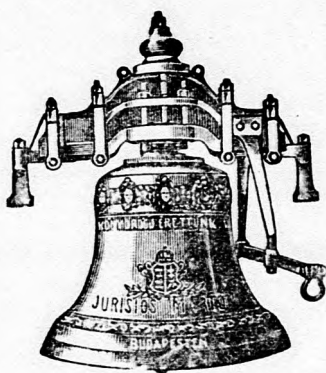
Sütő Áron,
e. m. főjegyző.

Napról-napra.

XXII.

November 26.

III. Ferdinánd királyá választatik. „A választás a Pázmány és Eszterházy Miklóstól vezetett országgyűlésen elég simán ment“. Csak a Bethlen birtokában volt megyék követői tiltakoztak ellene, mert nekik erre utasításuk

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején Ő felsége a király által 2 aranykeresztellett kitüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezegteti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton

harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kieserését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. **** Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

nem volt s „mert sok urat tartani s uralni nem győznek s vagy ölik, vagy vágják őket, de sem nem választanak sem nem koronáznak“. De Eszterházy megfenyegette őket, hogy „torkukra verik“, amit szólnak s utóbb is, mint kisebbség, kénytelenek voltak meghajolni a többség határozata előtt“. Szalay. 1625.

I. Rákóczy György fejedelem lesz 1630.

November 27.

Megjelenik „Toldi szerelme“ 1879-ben. „Ezt nem remélte senki. Tudtuk ugyan, hogy a nagy költő dolgozik a mű kiegészítésén. De múltak az évek. Arany vénuilt. Arany betegesedett“.

Dolgozott még, de dolgozatai tréfák, sóhajok voltak. Legtöbbszörre a saját betegségére vonatkoztak. Álljon itt egy pár:

Áj-váj.

„Vagy a tüdő, vagy a máj,
Vagy a szív, de az a táj
Érzem szorul, feszül, fáj.
Ettől csappan meg a háj;
Ez mondja majd nekem: állj!
Hanem panaszt ne ejts, száj!
Az élet úgy se volt báj,
Meghalni jobb, ha — muszáj“.

Vagy:

„Férfikorom vége felé máris,
Hideg nekem a delező nyár is;
Kora vénség hava ül felettem:
Mind a világ „ura-bátyja“ lettem“.

Más:

„Az élet rajtam egyre nehezül:
Kivénültem kortársaim közül“.

Ismét, mikor főtíkárrá választatott:

„Szép megtiszteltetés,
De nem bírok vele:
Nem vagyok már a kés,
Hanem csak a nyele“.

Még a társaság gyűléseire sem igen ment már el. Az ülési meghívókra ilyesformákat írogatott:

„Sár van, hó van, köd, fergeg,
A szegény tag bús és beteg;
Nem jöhetek —
Végezzetek“.

„Beteg vagyok, süket, vak és vén;
Tanácskozni miért mennék én?“

„És nem volt többé semmi reménységünk, hogy a halhatatlan művet befejezheti. És 1879-ben meglepte vele a magyar közönséget. Arany János egy negyedszázad rejtett munkásságát egyszerre adta elénk, minden megelőző hír nélkül. Valóság, hogy az emberek újjongva sirtak. A társaság tagjai a nagy eset hatása alatt, Szász Károly indítványára, nem tartottak aznap ülést“. Jobb is volt olvasgatni a művet, a befejező szavakat:

„Egyéb dolgairól hű Toldi Miklósnak
Nem érzem magamat énekekkel adósnak,
Könyvbe sem olvastam, nem is tudakoztam;
Csak ez egy munkámmal igazán tartoztam.
Daliás időkről mit még barna hajjal
Kezdem s félbehagyék, küzdve kórral, bajjal,
Most mikor agg lettem, hajam is fehérül:
Imhol a bús ének Toldi szerelméről“.

November 28.

P. Horváth Endre költő, született Pázmádon, Győr megyében, 1778-ban. Ő volt „a klasszikai eposz hangjának legkorábbi megzendítője“.

November 29.

Mária Terézia meghal 1780-ban.

November 30.

Könyves Tóth Mihály született 1810-ben.
Gábor Áron 1814-ben.

Butykay százados Hidvégen megveri Heydte urat. Vetter tábornok Karlsdorf mellett. Maderspach pedig Palánkán tanítja szaladni a szerbeket. 1848.

December 1.

IV. Béla és fia István Poroszlón békét kötnek 1262-ben.

Döbrentei Gábor született 1786-ban.

Vörösmarty Mihály 1800-ban.

Magyarfalván Kosztolányi alezredes megveri Ottinger osztrákjait. 1848.

„Rozoga parasztkocsik, ó-divatú, kopott polgári ruhában, egy kicsiny bőrönddel december 8-án érkezett Bem Szilágysomlyóra...“ Bem, kit Kossuth a mai napon, természetesen 1848-ban, az erdélyi honvédsereg főparancsnokává nevezett ki.

December 2.

„Három császár esatája“ Auszterlitz mellett. Napoleon teljesen megverte az orosz és osztrák-magyar csapatokat. 1805.

Asztalos százados Zámna elnaspáolja az oláhoikat. 1848.

Első Ferdinánd Olmützben I. Ferencz József javára lemond a trónról.

„Az ifjú császár feltűnően szomorú volt. Arca halovány, tekintete méléző. A szertartás befejeztével nehéz sóhaj tört ki kebléből. Boldog ifjúságom, oda vagy! — mondá bánatosan“.

Bizony oda! Az 1848. c. műből olvasom: „Ferencz József, a rózsásarcú gyermekifjú, földrengés közepett, ingó magaslaton, 18 esztendősen korában jutott a császári trónusra. Év, melyből a tavasz kiesett; élet, melyből hiányzik az ifjúság; ez volt az ő osztályrésze. Egy mélabús kis anekdota maradt meg azokból az időkből s több

világot vet rájuk kötetes magyarázatoknál. Grünne gróf, a fiatal császárnak félig adjutánsa, félig nevelője, kora reggel költögeti az ő ifjú urát, kit a miniszterek sürgős tanácskozásra várnak:

„Majestät, die konferenz...“

„Ja, ja, Cirkus Renz...“ mormogja ocsúdóféiben a koronás gyermek, kinek nagy státusz-ügyei után ez a cirkusz volt esténként egyetlen szórakozása.

Bizony oda! „Vége lön annak a boldog ifjúságnak; mert szertefoszlott, mint egy édes álmokép. Elmosta a vértenger, a martirok haláltusája, a rabláncok csörgése... vértanúk sóhaja, bújdósók panasza...“ Gracza.

V. Ferdinánd végkép letűnt az események színteréről. Prágába húzódott, ahol 1875 június 29-én fejezte be örömtelen életét. Emlékét sok kedves anekdota tartja fenn. Nem közlöm azokat, mert azt hiszem, hogy valamennyien ismerjük.

G.

Ima sebeibe belehalt katona sírjánál.

Egyetlenegy lépés csupán, rövidke pillanat s Tiéd gyászunk, síralmunk tárgya, Tiéd a porrá lenni készülő por, örök nyugalom, békesség Istene! Szemünk amíg a sírgödör titokzatos mélyét kutatja, döbbszent szívünkkel engedj Hozzád szállanunk, hogy így végzéseden megnyugodott lelkünk megenyhült bánatán tehesse végső lépését dülő csatákban éltet áldozott fiad.

A föld, amely kiomló ártatlan vérét mohón beissza százezernek, mely irgalmatlanul rabol, mélyébe von ifjú életet; koporsó — szent ügyért vívó vitézek síri ágya —, mely az igazság és a szeretet kudarcának hordozza látogatát; a sírgödör, amely magába zárja boldogság, öröm jövő szép tarka álmaikat, ábrándjait, reményét, délibábját, boldog családi életnek derült egére üzve nagy váratlanul komor, haragvó felleget . . . mind lázadásra ösztökél Te ellened, bölcs Istenünk, kinek pedig — roskadjon bár az ég a földre — hatalmad és igéd, szerelmed és szent-séged mindörökre megmarad!

Szavadnak zendültére várunk ime itten is a bánatos kebel panaszló könnyje, sóhajtása közt. S ha bennük értelmünk a süjtő karra felve ismerő, lázong talán s meri kétségbevonni igazságodat; Hozzád repült szívünkbe, jó Atyánk, vigasztalásoddal fakaszd a tékozló fiú alázatát, bűnbánatát. Harsanjon meg szavad a gyászkoporsó mellett, harsongjon szét a szíveinkben, hogy a kiomló vércseppek nyomán, az ifjú élet sok száz börtöne: a hősi sírdombok fölött a Te sértett igazságod üli diadalát s az ártatlanságban kihulló minden vércsepp, aláhanyatlott minden élet az ezredéven át, — Te nagy jóságodból — viharral-vésszel megdacolt szegény magyar hazánk jövő boldogságának, békeségének s a béke korszakában a Te végtelen áldásodnak, szeretetednek záloga. Csendüljön meg szavad sebzett szívében mindazoknak, akik szemében a szeretetnek utolsó köny-istenhözadja csillog. S zendüljön föl szavad e szent hazának szentelt tájain mindenfelé, Kárpátoktól az Adriáig, hirdelve, zúgva, prédikálva mindenütt hazájukért meghalt vitézek sírját könnyel áztatóknak a vigasztalást, hazájukért küzdőknek, harcolóknak lelkesítő szót: „Nem halt meg az, ki milliókra költé dús élte kincsét, ámbár napja múlt“, a hála és emlékezés s a boldog béke megvirradtán majd

a történet könyvének lángbetűi fenntarják nevük! Óh mond, óh sugd nekünk, nagy Istenünk, hogy ők mindannyian s közöttük e búcsút némán intő koporsó egykor hős lakója is, vérükkel és életükkel áldozván, olyan magot hintettek el, amely a századok barázdáin még sokszor újrakel és milliók csodálkozásában, sok százezernek áldásában, egész nemzet haláljában továbbra élnek ők!

. . . Csöndes koporsó hangos igehirdetését, nagy Istenünk, értjük már szent szavad! És vakmerőn Te ellened emelt vádló szavunk a hős vitézzel sírba költözik. Hitünk pedig, az őszi napnak bágyatag sugárát, levélnek sárgulását, őszi lomb hullását látva is, szentelt erőre kap és új életre kél: hogy csak alant, a sír mélyében adsz Te őszt, enyészet korszakát s enyészetében csendes álmot, édes nyugovást megfáradt harcosunknak; hantolt sír felett pedig és szerte-széjél e hazán örök tavasz derüje leng; békesség honába költözöttnek a szeretete övéihez, hazaszeretete mindannyiunkhoz sírjából kilépve vissza-visszaszáll s abban magad hajolsz le hozzánk, múltat, jövőt bűnhődő szegény népedhez, magyarok Istene, mindnyájunk édes atyja! Amen.

*

Pihenj hát néma sírlakodban hősi társunk! Csatak bősüzt zaja, élet ezer baja nem háborítja hosszú éjedet. De majd ha szent hazánk felett a lombfakasztó bájos kikelettel béke, boldogság tavasza megvirrad, örök ágyad felett az átszáguldó szellő sugdos altató dalt a dicsőn bevégzett műről, szent munkáról, melynek te is hű harcolója voltál. Sírod felett pedig a szeretet fakaszt emlékezet virágait.

A békeségért küzdte, érte haltál: találd meg itt, élvezed itt a tőled is védelmezett hazai föld pihentető ölen, hová szeretet, hála- és emlékezés költözködik le hozzád!

Isten veled!

Illés Sándor,
szentesi s.-lelkész.

IRODALOM.

— **Előfizetési felhívás.** „*Bibliai elmélkedések vallásos estélyekre*“ cím alatt tizenkét közvetlen egyszerű beszédet óhajtok kiadni Isten segedelmével újesztendőre. A vallásos estélyek évek óta szépen virulnak országszerte egyházainkban; de még nem láttam olyan bibliai tárgyú beszédgyűjteményt, mely egyenesen ezt a nagy célt szolgálja. Most a háború nehéz esztendejében, a lelkek vágyakozásának az idején talán még fokozottabb mértékben lesz szükség erre az egyébként szerény gyűjteményre. A kötetet lelkipásztorok s hívek kezébe egyaránt szántam. Némelyik beszéd predikációnak is átigazítható. A beszéd sorozat címe körülbelül ez lesz: Megboesítás. 2. Legyetek jó egészségben. 3. Tíz bélpoklos. 4. Istent ismerő szív. 5. Töviskorona. 6. Ta más. 7. Templom nélküli város. 8. A lélek gyümölcsei. 9. Tanulj és taníts! 10. A keresztyén ember világossága. 11. CXXVII-dik zsoltár. 12. Megtört szívek. (*Közülök egynehány háborús vonatkozású.*) Mint már említettem, a kötet újévre meg lesz. Ára 2 korona, kötve 3 korona. Aki előfizet s erről egy lev.-lapon már most értesít, annak *bérmentve* fogom a könyvet megküldeni. Vállalkozásom kegyes támogatását szeretettel kérem. Debrecen (Kossuth-u. 75. szám.). Uray Sándor, ref. lelkész.

Ne sirj! E cím alatt egy valóban hézagpótló füzet jelenik meg a pécsi Bethánia Egylet kiadásában 24—28 oldal terjedelemmel, csinos borítékban. A könyvecske a szenvedés problémájával foglalkozik és kesergő lelkek vigasztalására készült. Vargha Gyuláné „Ne sirj” című szép költeménye mellett dr. Szabó Aladár, dr. Kovács Lajos, Takaró Géza és Nyáry Pál dolgozatai lesznek a füzetben. Tekintettel arra, hogy annyi szenvedő, vigasztalást kereső lélek talán sohasem volt az emberek soraiban, mint épen napjainkban, a könyvecske a legalkalmasabb időben lát napvilágot. Tömeges terjesztésre is azért alkalmas, mert nagy mennyiségbeni megrendelésnél tetemes az árkedvezmény. Bérmentes küldés mellett 1 példány ára 20 fill., 5 péld. ára 75 fill., 10 péld.: 1.40 K., 50 péld.: 6 K., 100 péld.: 10 K., 500 péld.: 40 korona, a pénz előleges beküldése mellett. A könyvecske december 20-ikára megjelenik. Megrendelések Nyáry Pál pécsi ref. lelkészhez intézendők.

KÜLÖNFÉLÉK.

A tiszántuli református egyházkerület püspökétől. 7524—1914. szám. Nagytiszteletű Esperes ur! További szives intézkedés végett van szerencsém az országos református lelkészi nyugdíj- és özvegy-árva gyámintézet végrehajtó-bizottságának következő határozatát megküldeni: „Egyes konkrét ügyekből kifolyólag a Ny. V. B. szükségesnek látja az egyházkerületi nyugdíj-bizottságokat tájékoztatni a felől, hogy az egyházi VII. t.-e. 11. §-ában említett közhatósági orvosi bizonyítványokat csak a vármegyei tiszti főorvosok, járási és városi tiszti orvosok állíthatják ki. A V. B. a jövőben csak ezen orvosok által kiállított bizonyítványokat fogadhat el. Községi és körorvosok által, valamint tiszteletbeli tiszti orvosok által kiállított bizonyítványok figyelembe vehetők nem lesznek. Egyúttal felhívja a V. B. a nyugdíjbizottságok figyelmét az egyházi VII. t.-e. 11. §-ának azon rendelkezésére is, hogy az orvosi vizsgálatnak két bizottsági tag jelenlétében kell történnie, mely körülmény az orvosi bizonyítványban felemlítendő”. Atyafiságos szeretettel. Debrecen. 1914 december hó 9-én. *Dr. Baltazár Dezső*, püspök.

— **A király üdvözlője.** A legelső magyar ember a király, érte minden honfi karja készen áll. Készen a magyar református papoké is. Arra is, hogy felemelt karral ősz királyunkat áldják, arra is, hogy erős karral ellenségeinket lesujtsák. Debrecen ennek a királyt és bort, jogot és szabadságot szerető magyar kálvinistának az igazi központja. Ez a kálvinista Róma, hol a magyar faj lelkesedő, vitéz, hősi elhatározásokra kész szíve leginkább lüktet. Debrecen volt a szabadságharc korabeli Magyarország fővárosa is. Itt verte le a húszszoros orosz túlerő a maroknyi magyar sereget. Debreceni diák-tüzér lőtte le az orosz vezénylő tábornokot,

kinék csontjait a 90-es években szállították el a főiskola fűvészkertjéből. Itt, az ő kollégiumban tanul az alföld keleti felén elhelyezkedett magyarság lelkes ifjúsága. Meg lehet hát érteni, ha a ránk szakadt világháborúban itt lobbant fel legelőbb s itt lobog azóta is a hazafias lelkesedés. Debrecennek mint Spártának nincsenek védfalai, minket a Kárpátok védnek s a haza egyedül. Völgyek, bércek, erdők itt nem állják útját a kegyetlen ellenségnek. Mi csak úgy maradhatunk meg, ha a haza erős, ha mindenkit elfog a szent lelkesedés, ha mindenkinek a lelkében tudattá válik a meggyőződés, hogy akkor, midőn hazánk jövője, államunk épsége, a magyar faj élete áll a kockán, mindenkinek csak egy tárgyra kell központosítani lelki-testi erejét: a haza megmentésére. A magyar lelkészeknek is ez most a szent kötelessége. És a mi papjaink ezt a szent kötelességet teljesítik is. Ott a kis gyülekezetekben összetartják, lelkésztik, vigasztalják a hon maradt népet. Öröködnék felettök s gondjuk van rá, hogy a hadba vonultak meleg ruhát, a sebesültek puha párnát, a sírók vigasztalást, a szegények, éhezők eltartást kapjanak. A széleken híveikkel ki vannak téve minden veszedelemnek. Máramarosban, Bereghen s lent a délen csak a jó Isten a megmondhatója, mit kell kiállaniok. És kiállják. Az Isten erőt ad nekik. Így a kis falusi gyülekezetek pásztorai. És a többiek, az ifjabb nemzedék? Aki teheti, sebesültet ápol, akit a sebesültek gondozásánál nem lehet elhelyezni, aki teheti, az fegyvert ragad. — Ilyenek a mi öreg lelkészeink és ilyen a fiatal kálvinista papi nemzedék. Mind hősök ők, mind honfiak. Nem reklám hazafiak, a mint Erdélyben tartják s csak becsületes magyar kálvinista papok. Vitéz hősöknek és nagy prófétáknak méltó utódai, sokat szenvedett hősi egyháznak tagjai és hívei. Akik azzal sem törődnek, hogy a kolozsvári papitanács tagja le hazaárulózzák is őket. Azok megmaradnak a magyar haza és élet javainak élvezésében és kényelmesen emésztenek. Ezek meghalnak a hazáért. (Azért mégis amazok volnának csak a Krisztus igazi követői? Ám legyünk mi bár egyszerű publikánusok, csak a haza el ne vesszen.) Legalább is készek erre a nagy áldozatra. Ezt a készséget látja az ország s nem becsüli alább a debrecenieket s a kálvinista papokat. Ezt a készséget látja a mi ősz uralkodónk öfélése és meleg üdvözlő sürgönyben fejezi ki elismerését a lelkes seregnek. Ezt teszi a legelső magyar ember, a király, akiért minden magyar honfi karja készen áll.

— **Debrecen város tisztújítása.** Még ilyen zivatáros időben nagy érdeklődést keltett Debrecen város tisztújítása. Tegnap, dec. 10-ikén folyt le az a nagy esemény, melyen egyhangúlag Márk Endre egyházkerületi ügyész, ügyvédi kamarai elnököt ültette a régi híres főbíró székbe az egyhangú közbizalom. Ritka embert ér ilyen kitüntetés. Kiváltságos élet, kiváltságos koszorú. Márk Endre ilyen ritka ember, ki erre a kitüntetésre önzetlen

munkásságával, a közélet terén szerzett érdemeivel, férfiúi erényeivel igazán rá szolgált. Szeretettel üdvözljük őt ebben a nagy állásban, melynél nagyobb debreceni embernek osztályrésztül itt, a mi kis világunkban nem igen juthat. Még mindig olyan civitas-féle Debrecen a maga 16 négyszög-mértföldnyi határával, nagy múltjával, még nagyobb jelenével s a városhoz fűzött szellemi és anyagi érdekekkel. Aki akar és képes rá, e helyen a főbíró-polgármester valóban nagy szolgálatot tehet városának, fájának, hazájának. Ahogy Márk Endrét ismerjük, ő e szolgálatot meg is tudja, s meg is fogja tenni Debrecennek. S ha a századok alatt az első legnagyobb városa az országnak a negyedik helyre is hanyatlott alá, s körülötte is pusztákká lettek a hajdan még lakott falvak és városok: alatta, s bölcs vezetése alatt naggyá lesz Debrecen, megépülnek a puszták s népes, vagyonos mezőgazdasági falvak települnek a lakatlan részekre, új élet virágzás kezdődik, de nem mint régen a környezet rovására, hanem az alföld, a maga, a vidék kulturájának emelkedésével. Még a Széchenyi által tervezett vízi-csatorna, a Szamos—Tiszai víziút is meglehet. Márk Endre energiája, csodálatos kitartása, a nagy Debrecen iránti rajongó szeretete ezt is megcsinálhatja. Adjon neki a jó Isten erőt, sikert, buzgó munkatársakat. Eljen Márk Endre, Debrecen város főbíró-polgármestere.

— **Dr. Csűrös Ferenc.** Egész sereg kisebb-nagyobb, de mind értékes tanulmányt írott eddig. A többek között Sinairól is ő emlékezett meg köztünk. A legrégebb magyar nyomdáról készített tudós munkája meg egészen vaskos kötet. Mint tanár, első helyet foglal el a debreceni főgimnázium tanárai között. A mostani városi tisztújításon *kultur-tanácsossá* választották. Régen előfordult, hogy kollégiumi tanár tanácsosi állást vállalt. A múlt században már alig. Mindenképen nagy dolog. És tudja Isten, mi mégis sajnálkozva állunk meg az iskolánkat is megtisztelő, a dr. Csűrös képességeit magasan értékelő választás felett. Sajnáljuk a tudós író, a magyar művelődés-történet nagyrahitott bűvarát, akire hitünk szerint előbb-utóbb egyetemi katétra várt. Csak azzal vigasztalódunk, hogy az idő most úgy sem kedvez a tudós elmélkedésének. Most az aktív cselekvés kora van. És Csűrös, ha nem bűvárolhatja is tovább a múlt kulturájának dolgait, csinálhat újabb kulturát. És ahogy mi őt ismerjük, csinálni fog.

— **A király** és a hadbavonult ref. lelkészek. A hadbavonult debreceni ref. segédlelkészek dr. Baltazár Dezső püspök útján hódoló táviratot intéztek a király-

hoz. „Őfelsége Ferenc József császár és király Bécs. Engedje Felséged, hogy legmagasabb színe előtt alázatosan tolmácsoljam a hadba vonult ref. lelkészek debreceni csapatának alattvalói hódolatát és áldáskívánását. Dr. Baltazár Dezső püspök.“ Erre a király az alábbi táviratban válaszolt: Méltóságos dr. Baltazár Dezső ref. püspök úrnak. Debrecen. Ő csász. és apost. kir. Felsége a hadbavonult ref. lelkészeknek Méltóságod által tolmácsolt hódolatát köszönettel fogadni és azoknak hazafias áldozatkészségükért teljes elismerését nyilvánítani méltóztatik. Csász. és apost. kir. Felsége kabinetirodája.

— **A harmadik korosztály.** Mindenfelől jelentkeznek a debreceni diák-önkéntesek és betegápolók közé. Evangélikusok és unitáriusok is. Lám, hogy össze tudnak olvadni sziveink. Lám, hogy egy érzelem hevíti kebleinket. A főpapok és a tudósok elriasztanak. A világiak s a helyzet egységre lelkesítenek. Itt is meg lehetne kérdezni, kik inkább az igazi protestánsok. Akárhogy, a közveszedelem idején ismét egyek vagyunk. Ez az egység fog kifejezést nyerni a debreceni harmadik légióban, melyben, ha szervezhető lesz, mind a három protestáns egyház hittanhallgatói képviselve lesznek.

— **Előfizetési felhívás.** Előfizetést hirdetünk a XXXV-dik évfolyamába lépő Debreceni Protestáns Lapra. A nehéz időkben a régi zászlót emeljük fel újra és az alá hívogatjuk szeretettel lelkészeinket, tanárainkat, tanítóinkat, világi nagyjainkat, híveinket, egyházainkat. Ha valaha, most van szükség összetartásra, bátorításra s a kitartó védelemre. Ha valaha, most van szükség arra a szolgálatra, melyet eddig a D. P. L. is végzett. Az összetartás, a bátorítás, a védelem munkáját kívánjuk végezni a régi hívekkel, az újabb munkatársakkal, a bizonytalansággal terhes újesztendőben is. Ebben a szolgálatban lett nagy jelentőségüvé a Debreceni Protestáns Lap, elődeink kezében, e szolgálatot kívánjuk még fokozottabb erővel teljesíteni mi is a jövőben. Ez a jövő fényes, büszke, boldog lesz a magyar államra és az lesz ránk nézve, magyar protestánsokra is, ha most félre nem állunk és egész erővel a küzdelembe vetjük magunkat. Ne hagyjuk hát el egymást, lelkészeinket, egyházunkat, híveinket, akik a végvidéken most sok szorongatást szenvednek s ne hagyjuk főleg a népet s a hazát, mely most segédmünkre van utalva. Bizzunk, higgyünk, küzdjünk és híven kitartsunk. Szeretettel hívogatunk mindeneket erre a közös szent küzdelemre, szeretettel a Debreceni Protestáns Lap zászlója alá is. Kérjük egyházainkat, lelkészeinket, ne hagyják el a lapot, mely sohase hagyta el ügyöket. Küldjék be nemcsak az előfizetési pénzeket, de a hátralékos hirdetési díjakat és az új iskolai tanítói hirdetéseket is. (A rendtartás szerint ezek az egyházi lapban is közzé teendők.) Szerkesztőség.

IFJ. BARTHA ISTVÁN KÖVEZŐ-MESTER ÉS
DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35. UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ

Élvállal kocsit, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálom. — Telefon 785. szám.

— **Tűzkárbiztosítási ügy.** A készítés alatt álló tűzbiztosítási bevallás ívek csak akkor vannak rendben, ha kitöltve kiállítottak a következő lapok: 1. *Becslés-minta.* 2. *Épület-biztosítási ajánlat.* 3. *Ingóságokra vonatkozó ajánlat.* ha továbbá mindenik ívbe a rovatok címének megfelelő válaszok beirattak; ha az összeg-hasábok egyes tételei végül summáztattak. Elengedhetetlen még, hogy a biztosítandó végösszeg, az új bevallásokban ne maradjon mögötte, legalább jelentékeny összeggel a múlt év végén benyújtott s visszaszolgáltatót bevallások végösszegének. A már beérkezett bevallásokat a főtit. püspöki hivatal szorgos felülvizsgálat alá vétett s konstata, hogy némelyik egyház vagy becslés-mintát, épület-biztosítási ajánlatot, vagy ingósági ajánlatot, sőt némelyik ezek közül a becslési minta kivételével egyet se állított ki. A hiányos iratok a nagytiszt. esperes urak közvetítésével pótlás, esetleg kiegészítés, azon realisabb értékelés céljából visszaküldetnek. A felterjesztés határideje rég lejárt s aggódni lehet, hogy ilyen pontosság mellett teljességgel nem lesznek a kötvények újévre kiállíthatók. Szorgos munkálkodást, gondos felszerelést és pontosságot kérünk mi is az egyházközségektől ennek a nagy fontosságú ügynek a kezelése körül.

— **A második korosztály.** A hittanhallgatók már bevonultak az egyetemi hallgatók számára megnyitott altisztképző tanfolyamra. Budapesten a Tavaszmező-utcai állami gimnázium helyiségében tanulnak és gyakorlatoznak. Felét teszik az országból jelentkezők számának s így ők adják meg az egész intézmény jellegét. Énekes, dalos, bibliás katonák, aminthogy itt Debrecenben is énekes, dalos, bibliás diákok voltak. Szereti és ismeri őket ott is mindenki, első sorban feljebbvalóik, még az utca is, melyen dalolva jönnek haza a gyakorlatokról. Az altiszt tanfolyam elvégzése után a ti-ztképzőbe vezényeltetnek át s azután az új tavaszi másfél milliós nagy hadsereggel a véres harcmezőre. Hamarabb jut el náluk oda a helyökre ide Debrecenbe bevonult *második korosztály*, a lelkészekből és segédlelkészekből alakult *vonatkísérő sebesült ápolók*, akik már a jövő hét végén útnak indulnak. Most jött le a hadügyminiszter rendelete, mely a vereskeresztes tiszt ruha viselésére jogosítja fel őket. Ez a rendelet annak bizonyossága, hogy illetékes helyen is méltányolni tudják a magyar ref. papok hazafias áldozatkésztségét. De méltányolni tudják azt a mi egyházaink is, amelyek püspökünk felhívására 3000 koronát küldtek be ellátásuk és felszerelésük költségeire. És méltányolni tudja a debreceni közönség is, mely tiszteletükre szépen sikerült vacsorát rendezett. A második korosztály tagjai este elméleti tanfolyamokon vesznek részt, nappal a kórházakban szolgálnak és szabad ide-

jökben az egyetemi előadásokat látogatják. Két tekintélyesebb társuk vezetése alatt két csapatba vannak beosztva, komolyan, lelkiismeretesen készülnek nagy és nemes hivatásukra. Esténként még az oratoriumi ifjúsági istentiszteleten is részt vesznek s mindenképen becsületet szereznek a magyar református lelkészi karnak, melynek sorai közé tartozni eddig is kitüntetés volt, ezután pedig még inkább az lesz.

— **A vitéz debreceni katonák.** A szabadságharc hősei közt nem voltak utolsók a híres debreceni vöröspántlikások, a debreceni fiúk a mostani világháborúban is emberül megállják helyüket. Lent, délen a 3-mas honvéd népfelkelőket dícsérte meg a hadvezetőség, fent, Sárosban pedig a 39-eseket érte ilyen kitüntetés. A magyar vitézség mindenütt csodákat teremt, a hősi elszántság a mi népünknek ősi öröklött tulajdona, valóságos faji sajátsága. „Mind hősök ők, mind férfiak, mind hű és hazafi”. Mindannyiójukra ráillik a költő szava. Nekünk azonban jól esik, hogy az alföldi katonákra, a debreceni fiúkra még azon felül is ráillik.

— **Két hős debreceni tanár.** A 3-as honvédeknel debreceni ügyvédek, mérnökök s más tartalékos tisztek között a vén kollégium két tanárja is küzd, dr. Szabó Márton a földrajz és a történelem, dr. Bessenyei Lajos a latin s a görög nyelv tanára. Mindketten századparancsnokok, akiket a vitéz legénység a legnagyobb szeretettel vesz körül és tűzön-vízen rendületlenül követ. Ők gázoltak át először a Kolubraván s vetették vissza a nagy futás után ismét besáncolódott és lelket vett ellenséget. Most dr. Szabó és dr. Bessenyei gyakorlati tanulmányokat tesznek a Balkán népek földrajzi s ethnografiai viszonyaihoz, illusztrációkat csinálnak és keresnek a Hunyadi harcához s az Iliáshoz; legendákat és történelmet csinálnak, a szerviánusokat vígan porolják; szóval tanári működésüket ott a harctéren is sikeresen és hathatósan folytatják. A jó Isten őrizze őket s hozza haza minél előbb. Karácsonykor szüenidő vagy, akkorra az első harmaddal ők is bizonyára készen lesznek.

— **Uray Gyula.** A tiszántúli egyházkerületben a tanítóknak is vannak képviselői. Az egyházak választják őket s azok között ott foglal helyet a derecskei nagy egyház igazgató tanítója, Uray Gyula is. Tagja a tanügyi bizottságnak, szaktárgyaival irodalmilag is foglalkozik. Szép viselt állása és társadalmi helyzete van. Valóságában is buzgó férfiú, ki 53 éves elmúlt és most amikor még Erdély elvételével is fenyegetőznek román barátaink, ő is jelentkezett s beállott katonának. Igazán felemelő érzés most kálvinistának és magyarnak lenni.

— **A budapesti ref. theologia s a budapesti egyetem.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter megadta a jogot a budapesti ref. theol. akadémia tanulóinak, hogy heti 10 órával mint rendes tanulók, a tudomány egyetem rendes hallgatóiul beiratkozhatnak, s az egyetemi polgárokat illető összes jogokban és kedvezményekben

részesedhessenek, kivéve mégis az ösztön-díjakat. Kolozsváron ez a ref. theologiai fakultás felállítása óta így volt, Budapestre is így intézkedett már régebben Wlassich. Most már hisszük, hogy véglegesen rendezve van a kérdés s úgy van rendezve, hogy abból az államra is reánk is csak nagyobb előny háramlik.

— **Az 1915. évi első félévi lelkészi fizetés kiegészítő illetmények** útalványozási jegyzéke szokatlan korai időben megjött a főt. püspöki hivatalhoz, ahonnan már le is van adva az egyházkerületi pénztárhoz. Lapunk közlelbbi száma közölni fogja a kimutatást. Feldolgozása folyamatban van. Ennek alapján a hirdetés megtörténte után küldhetők lesznek a nyugták, de a kifizetés csak januárban veheti kezdetét, mivel a szükséglet fedezésére szolgáló összeg csak az újévben jut az egyházkerületi pénztárhoz.

— **A békés-bánati református egyházmegye** október hó 21-én és 22-én tartotta közgyűlését Hódmezővásárhelyen, melyet Futó Zoltán esperes gyönyörű, szívhez, lélekhez igazi ódái magaslaton szárnyaló imával, Fekete Márton udvari tanácsos pedig korszerű, irányító, magvas beszéddel nyitottak meg. A gyűlés tárgyai között néhány fegyelmi ügy is szerepelt és pedig lelkészek ellen, jelölül annak, hogy az Úr az ő szolgáltnak sem adott tökéletességet.

— **Az iglói főgimnázium ösztöndíjait hadbavonult katonáink javára fordítja.** Az iglói ev. főgimnázium tanári testülete áthatva attól a tudattól, hogy a mai válságos időben a társadalom minden rétegének szent kötelessége összes anyagi erőinek latbavetésével, a hadvezetőséget támogatni abban a törekvésében, hogy vitéz hadseregünk felszerelése a nagy igényeknek megfelelő, hogy ruházata olyan legyen, mely képes katonáinkat az északi zord tél ellen megvédeni, a fenntartó hatóság hozzájárulásával elhatározta, hogy a folyó tanévi ösztöndíjakat kivételesen a hadbavonult katonák téli ruhával való felszerelésére fordítja. Minden tanuló, akit a tanári testület, vagy a gimnáziumi tanács méltónak ítél valamely igénybevett ösztöndíjra, az évzáró ünnepélyen oklevelet kapna arról, hogy ő is áldozatot hozott a haza szent céljainak szolgálatában. A főgimnáziumnak ezen lelkes, hazafias határozatát a főhatóság részéről jóváhagyta Geduli Henrik tiszakerületi ev. püspök.

— **Hideg ellen.** Egy katona adja ezt a tanácsot a nagy hideg ellen bajtársai számára. Mivel térdmelegét és egyéb lábvédőt elegendő mennyiségben még mindig nem lehetett előteremteni, s a hideg egyre nagyobb, segítsünk a bajon másképp is. A mi katonánk a felesége öreg harisnya száraiból vitt magával négy darabot, s azt húzta fel. Igen jó szolgálatot tett neki, melegen tartotta a lábszárát. Amiből az következik most már, hogy hosszú női harisnyákat, ha már használtakat is, adjunk minél többet szegény jó hőseinknek, akik nemcsak fönn északon, hanem Szerbiában is sokat szenvednek a tél fagyától.

— **Halálozás.** Szentjóbó Kálmán és neje Tolnay Lona mint szülők, úgy magok, mint gyermekeik: Elemér, Lenke, Zoltán és Tibor nevében, a szülők fájdalm sulya alatt roskadozva, de a mindenható akarátában való megnyugvással s a Hazának hozott áldozat enyhítő tudatával jelentik, hogy szeretett fiok: *Szentjóbó Andor* a debreceni cs. kir. 39. gyalogezred egyéves önkéntes cadet-aspirantja, f. évi október hó 28-án az északi harcúterén Lozsef-nél, az aznapi harmadik roham alkalmával kapott súlyos sebesülése következtében a sátoraljai Erzsébet-kórházban, élete 23-ik évében egy hónapi súlyos szenvedés után f. hó 27-én d. e. 11 órakor kiszenvedett. Hősi halált halt kedves fiunk porrészei f. hó 29-én, vasárnap d. u. 3 órakor az Erzsébet-kórház halottias kamrájában tartandó gyászistentisztelettel temettetnek el a helybeli köztemetőben a ref. egyház szertartásai szerint. Sátoraljaújhely, 1914 november hó 27-én. Emléke legyen áldott. „Gyászunk benső s nem kap oly látszaton, Mit csak díszül ölt fel a fájdalom.

— **A Királyhymusz.** A mostani háborúban látjuk, mily nagy erő s mily összetartó nagy hatalom a király. Berzeviczy ezt látva, kifejezést adott azon óhajának, vajha valaki Kölesey nemzeti hymusza mintájára annak 2-ik verséül királyhymuszt csinálna. Erre a Keresztyén Evangelista szerkesztője a mi kedves Szalay bátyánk a következő Királyhymuszt csinálta, mit a nagybeeskereki református templomban némely ünnepélyes alkalommal énekeltek is.

Isten áldd meg a királyt,
Hazánk szent fölkenntjét.
Add: győzze le a viszályt,
Zúzza szét ellenét,
Hű népe hozzád kiált,
Óh halld meg imáját,
Óvd, tartsd számos éven át
Országunk királyát.

— **Helyreigazítás.** E b. lap 49. számában a külön-félék rovatóban „A Krisztus igaz követői“ cím alatt megjelent közleménynek alapja a következő sürgönyváltás: Debrecen, egyetemi rektor: „Negyvenegy baka-theologus számára hétfőn estére szállást kérek“. Budapest theol. internátus: „Még baka-theologusok számára sincs hely internátusunkban“. E szűkszavú sürgöny-válaszomban én arra vettem a sulyt, hogy még baka-theologusoknak sem tudok szállást adni, mert nincs üres hely az internátusban. A közlemény írója, talán a hiányos sürgöny-szóveg alapján, a még szó elmaradásával, úgy látszik válasznak azt az értelmet adta, hogy én a hadbavonuló debreceni theologusoknak nem akartam szállást adni. Innen a félreértés és a valóságnak meg nem felelő kommentár. Budapest, 1914 december 8. *Szöts Farkas dr.*, az internátus felügyelő tanára.

— **Az enyedi fiúk.** Enyed, erre a névre megdobban a magyar ember szíve. Akár csak Patakot, vagy Debrecen-t mondanánk. A Bethlen Gábor főiskolája hiában vesztette el a theologiai akadémiát, még most is első a református kollégiumok között. Ez az iskola örzi Erdély igazi tradícióit ma is. Kolozsvár táplálásra szorul s nem bírja magát sem eltartani. Enyed ma is táplálja diákjait nem csak a híres enyedi cipóval, hanem lélekkel is. Azt olvassuk a Barabás Samu derék Egyházi Ujságából, hogy

32 enyedi diák vonult be katonának. Az enyedi tanítóképezdészek együttesen még október 6-ikán jelentkeztek Szász József kormánybiztosnál, ki Marosvásárhelyre asszisztálta be őket. Hármat nem vettek be. A 35 enyedi diák között csak ez a három volt szomorú. A többi november 25-én délelőtt 11 órakor búcsúzott. Előbb istentiszteletet tartottak, akár csak mi itt Debrecenben.

Az istentiszteleten jelen volt a kormánybiztostól elkezdve Enyednek egész előkelő közönsége. S hogy az önfeláldozásnak mekkora ereje van s a hősöknek milyen hatalma, mi sem mutatja jobban, mint az a jelenet, mikor a magukat önként feláldozó, hősi gyermek-íjak a pódiumon megjelentek, sírni kezdtettek még azok az erős szívű férfiak is, kik évtizedek óta azt is elfeledték, hogy mi a sírás. Pedig nem az ifjakat, hanem magukat siratták.

Istentisztelet után a konviktusban közös ebéd volt, melyen a városi közönség köréből nagyon sokan megjelentek.

Ebéd után 32 kis csomag várta a távozó fiúkat a tanárnék jó szívének jóindulatából. Mindenik csomagban egy kis kalács, néhány pogácsa, néhány darab tészta, alma. Hadd érezzék a távozók, hogy anyai szívek szeretete gondol ott is reájuk, ahol nincs jelen az édesanyjuk. Ezzel az emlékekkel váltak meg az ősi kollégiumtól, amely szeretettel várja vissza őket szerető körébe.

De nemcsak a kollégium, hanem az egész város szeretettel vett búcsút az állomáson a múlt hó 25-én délután 3 órakor elinduló kiesiny csapatától s szeretetének jeléül az őszi természet gyönyörű virágaival halmozta el őket.

Virággal és dallal búcsúztak, hisszük, hogy virággal és dallal is fognak diadalmasan visszamenni Enyedre a mi fiaink. Akárcsak az énekes, dallos debreceni diákok.

— **Halálozás.** A legmélyebb fájdalommal tudatjuk, hogy hős fiam, testvérünk, illetve rokonunk: *néhai Falussy Gyula* m. kir. 3. honvéd gyalogezredbeli pót-tartalékos, ref. tanító, életének 26. évében 1914. évi szept. hó 10. napján Galiciában, a komornói ütközetben, a királyért és hazáért dicsőségesen küzdve hősi halált halt. Találjon nyugalmat megdicsőült lelke az idegen földben! Debrecen 1914 november 28. Bánatos édes apja: Falussy György. Testvérei: Róza özv. Szilágyi Jánosné; Károly; Mariska férjével Bakóczy Jánossal. Valamint számos rokon nevében is.

Pályázat.

A biharvajdai ref. egyház pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Fizetés: természetbeli lakás kerttel 648 kor. 20 fillér, az egyháztól 5 kat. hold föld, 4 legelőjog, rendes stóla a temetések alkalmával községtől 40 kor. Az ismétlősök tanításáért az államtól 140 korona, tandijkárpótlás 300 kor., alapfizetési kiegészítés, a helyettes anyakönyvvezető állásért 80 kor. Kötelesség: I—VI. vegyes osztályok tanítása, szerda és szombat délután az ismétlősök tanítása és canonikus órákon az istentisztelet végzése. Állami adókat az egyház fizeti.

Pályázat.

A konyári ref. egyház pályázatot hirdet az ujonnan szervezett V-ik tanítói állásra. Fizetés: az egyház pénztárából évnegyedenként előre fizetendő száz korona, 250 korona lakbér és működése éveinek megfelelő államsegély. Kötelessége: az egyháztanács által reá bízott osztályok vezetése; továbbá az orgonista kántor elfoglaltatása esetén való helyettesítése, miért is az orgonázni tudók előnyben részesülnek. Pályázati kérvények okmányolva 1914 dec. 20-ig a ref. lelkeszi hivatathoz küldendők.

Konyár, Bihar megye. Vasut és posta helyben.

Presbiterium.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.
Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Tóth Gyula vaskereskedése Debrecen, a városháza sarkán

Ajánlja eredeti friedlandi „Premier“, valamint „Meteor“ jegyű folytenégő kályháját. A legkitünőbb szabályozás, egyenletes hőfejlesztés. Óriási fűtőanyag megtakarítás. Bármely tüzelőanyaggal fűthető. Olcsó előnyös árak!

Magyar királyi államvasutak menetrendje 1914 október 1-től.

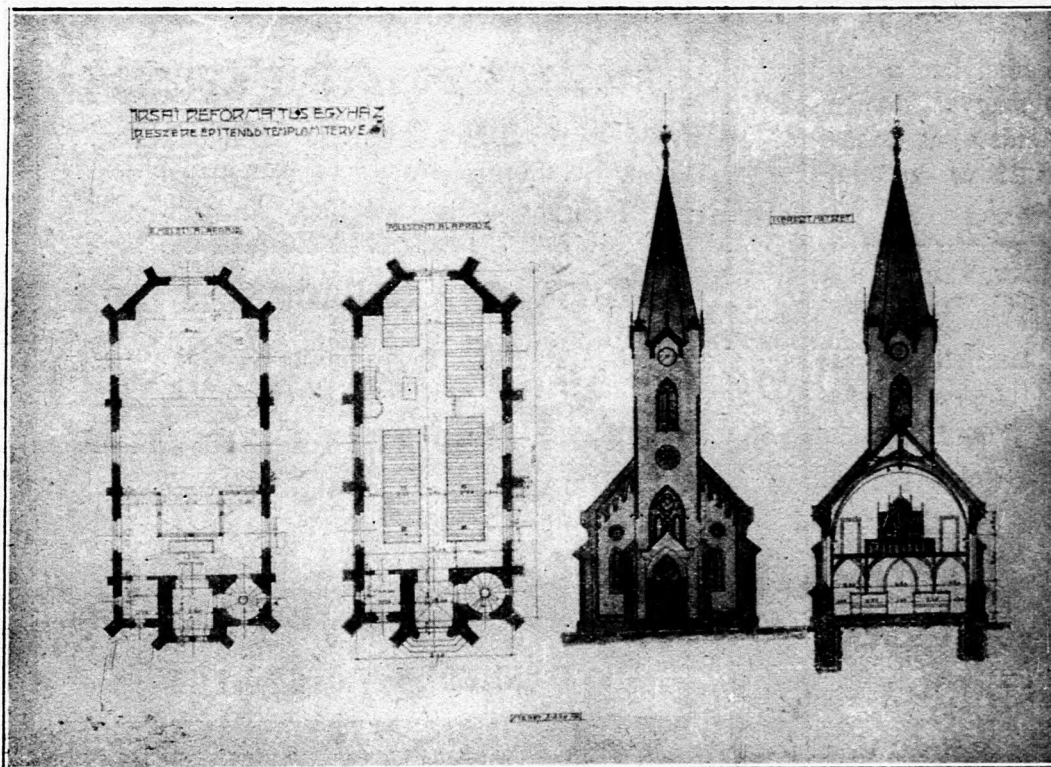
DEBRECENZBŐL INDUL:

Budapest felé (postavonat)	reggel	8 ó. 00 p.
Nagyvárad—Budapest felé	d. e.	10 ó. 57 p.
Budapest felé	d. u.	3 ó. 45 p.
Csak Püspök-Ladányig (helyivonat)	este	9 ó. 10 p.
Budapest felé	éjjel	10 ó. 55 p.
Szatmárnémeti felé	éjjel	4 ó. 49 p.
Érmihályfalva—Szatmár felé	d. u.	5 ó. 37 p.
Nyiregyháza felé (postavonat)	reggel	4 ó. 08 p.
Nyiregyháza felé (postavonat)	d. u.	2 ó. 32 p.
Csak Nyiregyházaig (helyivonat)	d. u.	6 ó. 32 p.
Tiszafüred—Füzesabony felé	reggel	5 ó. 20 p.
Tiszafüred—Füzesabony felé	d. u.	5 ó. 03 p.
Nagyvárad (Derecske) felé	reggel	4 ó. 10 p.
Nagyvárad (Derecske) felé	d. u.	4 ó. 08 p.
Sáránd—Nagyléta felé	d. u.	2 ó. 42 p.
Sáránd—Nagyléta felé	este	7 ó. 05 p.
Büdszentmihály—Tiszalök felé	reggel	5 ó. 30 p.
Büdszentmihály—Tiszalök felé	délben	12 ó. 22 p.
Büdszentmihály—Tiszalök felé	d. u.	4 ó. 35 p.
Nyirbátor felé	reggel	5 ó. 36 p.
Nyirbátor felé	délben	12 ó. 00 p.
Nyirbátor felé	este	7 ó. 10 p.

DEBRECZENBE ÉRKEZIK.

Budapest felől	éjjel	10 ó. 13 p.
Budapest felől	éjjel	2 ó. 31 p.
Nagyvárad—Püspökladány felől	reggel	7 ó. 32 p.
Budapest felől	d. e.	10 ó. 43 p.
Püspökladány felől (helyivonat)	d. u.	2 ó. 58 p.
Szatmár felől	éjjel	1 ó. 20 p.
Szatmár felől	d. u.	2 ó. 12 p.
Érmihályfalva felől	d. e.	7 ó. 27 p.
Nyiregyháza felől	éjjel	3 ó. 17 p.
Nyiregyháza felől	délben	12 ó. 05 p.
Nyiregyháza felől (helyivonat)	d. u.	4 ó. 53 p.
Füzesabony—Tiszafüred felől	reggel	7 ó. 42 p.
Füzesabony—Tiszafüred felől	éjjel	10 ó. 09 p.
Nagyvárad (Derecske) felől	reggel	6 ó. 27 p.
Nagyvárad (Derecske) felől	este	8 ó. 13 p.
Nagyléta—Sáránd felől	reggel	7 ó. 27 p.
Nagyléta—Sáránd felől	este	6 ó. 35 p.
Tiszalök—Büdszentmihály felől	reggel	7 ó. 23 p.
Tiszalök—Büdszentmihály felől	d. u.	3 ó. 40 p.
Tiszalök—Büdszentmihály felől	este	10 ó. 37 p.
Nyirbátor felől	reggel	7 ó. 36 p.
Nyirbátor felől	d. u.	3 ó. 23 p.
Nyirbátor felől	este	9 ó. 07 p.

HOLLÓS és QUITTNER

építésszek és építő-
mesterek

Budapesten

VIII., Mária-u. 11. sz.

Telefon: József 34—10.

Elvállalnak mindennemű, az építési szakba vágó munkálatokat, költségvetések készítését, építkezések keresztülvitelét, valamint régi épületek átalakítását stb. stb.

Nagy gyakorlattal bíró speciálisták templomok és iskolák tervezésében és építésében.

Szegény egyház gyülekezeteknek iskolák és templomok, valamint lelkész- és tanítói lakások terveit díjtalanul elkészítik. Adnak szakvéleményt és becsléseket végeznek. — Kívánatra személyesen is megjelennek, valamint szívesen szolgálnak szaktanácsadó felvilágosítással.

A ntiszteletű lelkész és tanár urak figyelmébe.

Elegáns, tartós minőségű, modern szabású **őszi és téli fiú- és leányka-ruhákat** szolid áron vásárolhatjuk az előnyösen ismert

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiú- és leánykaruha telepénél
Debreczen, Piac-utca 51., Főpostával szemben.

* **Árjegyzék kívánatra díjtalanul küldetik.** *

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. uri közönség b. figyelmét fel.. hívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégemre (üzletemre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatu uri ruhákat, papi palástokat és fő-vegeket, sikkos vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

Tartalékos tiszttek, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

↔ Teljes tisztelettel ↔

Prelovsky András
papi, egyenruha és uri szabó
Debreczen, Kossuth-u. 4.

AZ ŐSZI ÉS TÉLI IDÉNYRE

RAKTÁRRA ÉRKEZTEK:

DIVATOS KOSZTÜM KELMÉK,

Bluz és pongyola szövetek, különösen nagy választékban, fekete és sötétkék kelmék, muff, boák és szörmesálók,

MUFF, BOK ÉS SZÖRMES LOK

gyapjuk és zsenilien kendők, mosó flanellek, barchentek,

MELEG ALSÓINGEK LÁBRAVALÓK,

harisnyák, gyapju takarók olesó, szabott áron kaphatók.

Szabó Lajos fiai cégnél.

DEBRECEN, RÓZSA-UTCA.